

Agencija za odgoj i obrazovanje

Državni skup psihologa - 25. i 26. studenog 2021.

**Multidisciplinarnan pristup i međuresorna suradnja kao
podrška radu u odgojno-obrazovnom sustavu**

ZBORNIK SAŽETAKA

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ	3
PROGRAM STRUČNOG SKUPA	4
PLENARNA PREDAVANJA	5
Sažeci plenarnih predavanja	10
OKRUGLI STOL – SREDNJE ŠKOLE i UČENIČKI DOMOVI.....	11
Sažeci izlaganja	13
Pitanja iz prakse	14
OKRUGLI STOL – OSNOVNE ŠKOLE i DJEČJI VRTIĆI.....	15
Sažeci izlaganja	17
Pitanja iz prakse	19
SLIKA iz reljefa – Sokrat	20

Ovaj stručni skup koncipiran je na osnovu potreba iz odgojno-obrazovne prakse s ciljem prepoznavanja i analiziranja promjena u radnom okruženju te pronalaženja stručno utemeljenih odgovora. U tom procesu kritičkog propitivanja kojeg možemo simbolički predstaviti Sokratovim majeutičkim pristupom važno je analizirati relevantne čimbenike koji utječu na pojedinca i odražavaju se u njegovom ponašanju. U današnjim uvjetima medijske hiperprodukcije informacija i eksponiranosti brojnim promjenama značajno je razumjeti proces misaone elaboracije, pojavnost kognitivnih distorzija i njihove moguće posljedice. Citirajući misao Galileo Galileija, *Znanost znači razlikovati ono što znamo od onog što ne znamo*, shvaćamo njezinu složenost u daljnjoj interpretaciji, što dovodi do različitih polariteta: heuristike – racionalnosti; entropije – sintropije; znanstvenog – pseudoznanstvenog... Budući da je za razvoj kritičkog mišljenja potrebno izaći iz okvira pojedinačnih znanstvenih područja i integrirati znanstvene koncepte, to možemo postići **multidisciplinarnim pristupom** koji je zastupljen i na ovom stručnom skupu. Dodatni uvjet za uspješno profesionalno djelovanje je i **medusektorska povezanost** na koju usmjeravamo u izlaganjima, predstavljanjem regionalnih organizacija i centara koji artikuliraju potrebe pojedinaca i doprinose kvaliteti suživota u zajednici. U okosnici ove edukacije s različitim tematskim sadržajima je razvoj novih spoznaja koje možemo koristiti kao uporište za daljnji osobni i profesionalni rast.

Zahvaljujem predavačima i moderatorima rasprava za doprinos na ovom stručnom skupu. Posebnu zahvalu upućujem vrijednim suradnicima, organizacijskom timu profesora: Tanja Gulan, Sanja Bradić, Marijana Petrić Maršić, Tanja Laušić i Toni Erfeld, koji su mi pomagali u realizaciji.

viša savjetnica: Vilma Bednar, prof.

Rijeka, 24. studenoga 2021.

Državni skup psihologa - 25. i 26. 11. 2021.

***Multidisciplinarnan pristup i međuresorna suradnja kao podrška
radu u odgojno-obrazovnom sustavu***

Mjesto održavanja: AZOO Rijeka - Zoom aplikacija

Organizator stručnog skupa: Vilma Bednar, prof.

PROGRAM - ČETVRTAK, 25. studenoga 2021.

9:00 - 9:15

Pozdravna riječ ravnateljice AZOO – dr. sc. Dubravka Brezak Stamać

Otvaranje stručnog skupa – Vilma Bednar, prof.

9:15 - 10:00

Plenarno predavanje - Nataša Basanić Čuš, prof: *Zdravi grad Poreč – model unapređenja kvalitete zdravlja u zajednici*

10:05 - 11:05

Plenarno predavanje – dr. sc. Ivan Cerovac: *Povjerenje u znanost u doba pandemije: javna uloga stručnjaka i grupna polarizacija*

11:10 - 11:55

Plenarno predavanje - Sanda Puljiz Vidović, prof. i Gordana Novković Poje, prof: *Suradnja Centra za djecu, mlade i obitelj iz Velike Gorice s osnovnim školama za dobrobit djece*

12:00 - 12:30

PAUZA

12:30 - 14:30 **OKRUGLI STOL - Izazovi i promjene - SREDNJE ŠKOLE i UČENIČKI DOMOVI**

Moderatori: Toni Erfeld, prof; dr. sc. Sanja Bradić, prof; Marijana Petrić Maršić, prof; Mirjana Kazija, prof; Vilma Bednar, prof.

Predavači: Snježana Nell, prof. - *Strateško planiranje; analiza potreba*

Ivana Jambrović Čugura, prof. - *Relacijske kompetencije - 6C*

PROGRAM - PETAK, 26. studenoga 2021.

9:00 - 9:45

Plenarno predavanje – dr. med. Matija Čale Mratović: *Suradnja odgojno-obrazovnih ustanova i Zavoda za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije*

9:50 - 10:50

Plenarno predavanje – dr. sc. Dražen Domijan: *Odnos znanosti i prakse u psihologiji*

10:55 - 11:40

Plenarno predavanje - Ana Majić, prof: *Pružanje podrške darovitim učenicima – suradnja Centra izvrsnosti u Splitsko-dalmatinskoj županiji sa školama*

11:40 - 12:00

PAUZA

12:00 - 14:00 **OKRUGLI STOL - Izazovi i promjene - OSNOVNE ŠKOLE i DJEČJI VRTIĆI**

Moderatori: Tanja Laušić, prof; dr. sc. Tanja Gulan, prof; Robert Cimperman, prof; Vilma Bednar, prof.

Predavači: Klara G. Ardalić i Gordana V. Jugovac, prof. - *Suradnjom do 5P i testa spremnosti za školu;*

Ivana Sošić Antunović, prof. i Renata Milanković Belas, prof. - *Rastimo zajedno - mini*

Plenarno predavanje 1

Autor: Nataša Basanić Čuš, psihologinja – psihoterapeutkinja, sveučilišna magistra javnog zdravstva, Centar za pružanje usluga u zajednici, Zdravi grad Poreč – Parenzo

Tema: *Zdravi grad Poreč – model unapređenja kvalitete zdravlja u zajednici*

Ključne riječi: zdravi grad, zdravlje, zajednica, multidisciplinarnost, nad standardi, otpornost

Sažetak:

Poreč je ranih 90.-ih godina prošlog stoljeća pristupio projektu Zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) i od tada slijedi ideju vodilju Svjetske zdravstvene organizacije *Misli globalno, djeluj lokalno*. Razvoj grada usmjeren je unapređenju zdravlja i kvalitete života te promociji zdravih životnih izbora, socijalnoj osjetljivosti i inkluzivnosti. S godinama Poreč se razvio u otpornu zajednicu sa snažnom socijalnom kohezijom kojoj je u osnovi međuresorna povezanost multidisciplinarnih lokalnih timova. Danas, Poreč ima izgrađenu socijalnu mrežu podrške, planove za zdravlje i lokalne preventivne programe kao visok nad standard zajednice usmjeren zdravlju svih stanovnika, posebice djece i mladih.

U osnovi projekata Zdravih gradova poticanje je međuresorne suradnje i multidisciplinarnog pristupa u zajednici. Svjetska zdravstvena organizacija djeluje u skladu s rezultatima znanstvenih istraživanja pa je i ideja koju promiče da su brojni čimbenici zdravlja, i djece i mladih, oni koji se nalaze izvan sustava zdravstva, također znanstveno utemeljena. Ti se čimbenici nalaze u neposrednom okruženju života i rada djece i obitelji, odnosno u vrtiću, školi, susjedstvu, zajednici te čine skup čimbenika iz sfere društvene odgovornosti za zdravlje. Društvena odgovornost za zdravlje u lokalnom okruženju za Poreč značila je umrežavanje lokalnih stručnjaka. Tvorci lokalnih preventivnih programa lokalni su stručnjaci: psiholozi, pedagozi, liječnici, socijalni pedagozi, socijalni radnici, profesori, kineziolozi i drugi iz gradskih ustanova, udruga i zajednice. Sudjelujući u projektu Zdravi grad Poreč, ti se stručnjaci godinama educiraju uz brojne priznate stručnjake koji su postali edukatori porečkih edukatora.

Poreč je tako u zajednicu i odgojno-obrazovne ustanove ugradio preventivne programe kao vlastite lokalne nad standarde i njima promiče ideju zdravlja i zdravih životnih izbora za generacije djece, mladih i njihovih obitelji jer su djeca i mladi razvojno vrlo osjetljiva skupina. Uz obrazovne, odgojni utjecaji značajno usmjeravaju njihove živote i izbore, kako u obitelji tako i u vrtićima, školama i zajednici. Zajednica i porečki stručnjaci, umreženi u Zdravom gradu, preuzeli su odgovornost za jačanje čimbenika zdravlja u okruženju djece i mladih u izazovima odrastanja.

Plenarno predavanje 2

Autor: dr. sc. Ivan Cerovac, Filozofski fakultet, Sveučilište u Rijeci

Tema: *Povjerenje u znanost u doba pandemije: javna uloga stručnjaka i grupna polarizacija*

Ključne riječi: grupna polarizacija; osakaćena epistemologija, javno opravdanje, ekspertizam, društvene mreže, COVID-19

Sažetak:

Dvije godine epidemioloških mjera namijenjenih sprečavanju širenja pandemije COVID-19 ostavile su značajan trag u suvremenim zapadnim društvima. Protivljenje mjerama kao što su nošenje maski, cijepljenje i COVID potvrde utemeljeno je na različitim razlozima, a neki od njih dovode u pitanje vjerodostojnost znanstvenih metoda kojima se mjere opravdavaju. Štoviše, kako vrijeme odmiče i kako (barem neke teze) postaju provjerene i sve vjerojatnije, tako i protivljenje mjerama utemeljenim na tim tezama postaje sve jače. Iako ovo protivljenje ponekad zagovara potpuno zanemarivanje i odbacivanje znanstvene metode, puno se češće ograničava na teze (poduprte tvrdnjama pojedinih znanstvenika ili stručnjaka koji nastupaju protiv kvalificiranog konsenzusa znanstvene zajednice) koje propituju i odbacuju vjerodostojnost, nepristranost i objektivnost znanstvenih dostignuća na kojima su utemeljene epidemiološke mjere.

Polazeći iz područja političke filozofije i socijalne epistemologije, ovo izlaganje zahvaća dvije povezane teme. U prvom dijelu nastojim ustvrditi koja je javna uloga stručnjaka u procesima političkog odlučivanja (u kontekstu kreiranja epidemioloških mjera), te ukazati kako obični građani, ali i njihovi politički predstavnici, trebaju evaluirati deskriptivne teze vezane uz pandemiju, ali i na koje načine znanstvenici i stručnjaci trebaju nastupati prema javnosti da bi se izbjegle površne, pogrešne ili zlonamjerne interpretacije. U drugom dijelu izlaganja bavim se društvenim pojavama koje, barem kod određenih grupa ljudi, smanjuju razinu povjerenja u znanost. Fokus je primarno na grupnoj polarizaciji, statističkoj regularnosti koja upućuje na tendenciju članova grupe da, nakon dulje i opetovane deliberacije, imaju ekstremnije i radikalnije stavove nego što su ih imali na samom početku. Kada se deliberacija unutar zatvorene grupe pojača 'osakaćenom epistemologijom', tj. postavljanjem pravila (ili algoritama na društvenim mrežama) koja demotiviraju članove grupe od interakcije s njezinim ne-članovima (a njihovim neistomišljenicima), radikalizacija grupe postaje neizbježna, a to često rezultira štetnim posljedicama po društvo, pogotovo u uvjetima demokratskog odlučivanja.

Plenarno predavanje 3

Autor/i: Sanda Puljiz Vidović, prof. psihologije, ravnateljica Centra za djecu mlade i obitelj Velika Gorica i Gordana Novković Poje, mag. psych. univ. spec. psih. Sav., OŠ Eugena Kvaternika, Velika Gorica

Tema: *Suradnja Centra za djecu mlade i obitelj Velika Gorica sa osnovnim školama na dobrobit djece*

Ključne riječi: suradnja, dobrobit djece, lokalna zajednica, škole, Centar za djecu mlade i obitelj Velika Gorica, OŠ Eugena Kvaternika

Sažetak:

Centar za djecu, mlade i obitelj Velika Gorica jedinstvena je ustanova u našoj zemlji osnovana 2003. godine. To je jedina ustanova koja brine o svim članovima obitelji, a koju je osnovala lokalna zajednica. Djelatnost Centra čine osmišljavanje i provedba preventivnih programa za djecu, mlade, roditelje i sve članove obitelji, briga o stručnjacima koji rade s djecom i mladima te izdavačka djelatnost.

Od početka svog rada Centar kontinuirano surađuje s odgojno-obrazovnim ustanovama u lokalnoj zajednici. Cilj ovog izlaganja jest prikazati suradnju Centra sa osnovnim školama, te prikazati kako se rad stručnih suradnika psihologa i Centra višestruko nadopunjuju i isprepliću u pružanju kvalitetne i cjelovite podrške u lokalnoj zajednici.

U ovom izlaganju prikazat će se suradnja OŠ Eugena Kvaternika i Centra za djecu, mlade i obitelj kao primjer dobre prakse, a na dobrobit djece i mladih. Sudionici ovog skupa bit će upoznati sa osam važnih oblika međuresorne suradnje Centra i škola, prikazanih njihovim glavnim odrednicama i primjerima dobre prakse. Ti su oblici: a) suradnja među stručnjacima raznih profila škole i Centra, b) podrška u aktivnostima individualnog i c) grupnog rada s djecom i mladima te savjetovanje njihovih roditelja, d) podrška provođenjem stručnih edukacija za dodatno usavršavanja profesionalnih kompetencija odgojno-obrazovnih djelatnika, f) suradnja pri obilježavanju važnih datuma za djecu i mlade u Gradu Velika Gorica, g) suradnja u izdavačkoj djelatnosti, pri objavi stručnih priručnika iz različitih područja odgojno-obrazovnog rada te h) suradnja doprinosom rješavanju kriznih situacija, kao što su pandemija virusa COVID-19 i potresi koji su izravno pogodili velikogoričko područje.

Plenarno predavanje 4

Autor: Matija Čale-Mratović, dr. med., Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Tema: *Multidisciplinarnan pristup i međuresorna suradnja kao podrška radu u odgojno-obrazovnom sustavu*

Ključne riječi: međuresorna suradnja, škola, prevencija, rizična ponašanja

Sažetak:

S obzirom na to da djeca provode više vremena u školi nego kod kuće s roditeljima, iskustvo kojem su u školi izložena formira ne samo njihova akademska znanja nego u velikoj mjeri utječe na njihov emocionalni i socijalni razvoj. U nastojanju prevencije rizičnih ponašanja kod djece i mladih društvo najveći teret stavlja na odgojno-obrazovne ustanove, dok je istovremeno malo konkretnih alata koji pomažu učiteljima i nastavnicima u provođenju programa s učenicima.

U ovom radu predstaviti ćemo primjere učinkovite suradnje odgojno-obrazovnih ustanova i lokalne zajednice koja je rezultirala prepoznatljivim i mjerljivim ishodima na planu povećanja kapaciteta profesionalaca i smanjenja rizičnih čimbenika/ponašanja među djecom i mladima. Multidisciplinarni pristup i međuresorna suradnja u zaštiti zdravlja i zdravog odrastanja djece i mladih u Dubrovniku i Dubrovačko-neretvanskoj županiji započela su još devedesetih godina, kad se kroz programe psihosocijalne podrške stradalnicima rata i sudjelovanje predstavnika različitih ustanova u zajednici stvorio multidisciplinarni tim profesionalaca koji su u interesu zdravog odrastanja djece i mladih zajedno djelovali slijedeća tri desetljeća. Program Zdravih županija od 2002., dodatno je ojačao kapacitete stručnjaka u zajednici i predstavnika lokalne uprave za javno zdravstveno promišljanje i djelovanje u praksi.

Sve zajedno rezultiralo je sljedećim projektima; Program prevencije stradanja od minsko eksplozivnih sredstava (UNICEF-a prepoznao kao dinamičan model edukacije djece za ratne uvjete, Dubrovnik imenovan središtem kampanje za RH), Program prevencije ovisnosti u školi (1993. – kasnije prerastao u Forum mladih), Kvalitetna škola (obuhvaćene gotovo sve škole na području Dubrovnika i Županije), Priručnik za provedbu ŠPP-a u osnovnim i srednjim školama (2000) – Agencije za odgoj i obrazovanje prepoznala je 2007., distribuiran svim osnovnim školama u RH-a. Pilot projekt Korčula (smanjenje konzumiranja sredstava ovisnosti među učenicima srednjih škola), BUBA – Bistrog uma bez alkohola (smanjenje konzumiranja alkohola kod učenika 8. r. OŠ), Jačanje kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova za rad s djecom s teškoćama u razvoju s naglaskom na poremećaj iz spektra autizma.

Plenarno predavanje 5

Autor: prof. dr. sc. Dražen Domijan, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Tema: *Odnos znanosti i prakse u psihologiji*

Ključne riječi: Kritička evaluacija informacija, izvori informacija, lažne vijesti, interpretacija statističkih informacija, intervencije potkrijepljene podacima, znanost i intuicija

Sažetak:

Preplavljeni smo mnoštvom lažnih i netočnih informacija koje se lako šire internetom. Često nam se čini da bi takve informacije mogle biti točne jer se oslanjaju na našu intuiciju. Međutim, intuicija nije dobra osnova za spoznaju i stručni rad psihologa. Umjesto toga, znanost nam pruža alate da bismo provjerili djeluje li neki tretman ili intervencija. Na primjer, američki Institut za edukacijske znanosti pozvao je 2004. godine znanstvenike u području kognitivne psihologije i psihologije učenja da osmisle niz preporuka za rad s učenicima koje bile čvrsto utemeljenu u rezultatima znanstvenih istraživanja. Ideja je bila da se u obrazovanju koriste samo one intervencije koje su znanstveno provjerene, kao što se u medicini služimo samo onim postupcima koji su se pokazali djelotvornima (evidence-based medicine). Temeljem ovog poziva i nakon višegodišnjih istraživanja nastala je publikacija „Organizing Instruction and Study to Improve Student Learning“ iz koje ćemo izdvojiti i komentirati preporuke u opreci s intuicijom brojnih nastavnika i psihologa. Na primjer, suprotno popularnom vjerovanju o postojanju verbalnih i vizualnih tipova učenika, svi učenici trebaju i vizualni i verbalni materijal kako bi savladali gradivo. Nadalje, suprotno trendu smanjivanja opsega testiranja znanja, rezultati istraživanja pokazuju da testiranje znanja treba koristiti što češće kako bi se poboljšalo pamćenje jer se informacije bolje zadržavaju u pamćenju ako ih više puta dozivamo pri rješavanju testova.

U drugom dijelu izlaganja posvetit ćemo se pitanju kako doći do valjanih informacija u vezi s određenom temom i kako ih razlikovati od lažnih informacija. Također, opisat ćemo zabrinjavajući trend roditeljskog odbijanja cijepljenja djece zbog lažnih i/ili neprovjerenih podataka o štetnosti cijepljenja i povezanosti s autizmom. Kao posljedica ovog trenda, ponovno se javljaju epidemije bolesti za koje se smatralo da su uspješno iskorijenjene.

Na kraju, možemo zaključiti da su lažni i iskrivljeni podaci ozbiljan društveni problem kojem treba posvetiti veću pažnju i koji možemo umanjiti dosljednim praćenjem znanstveno relevantnih i provjerenih izvora informacija.

Plenarno predavanje 6

Autor: Ana Majić, prof., Centar izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije, Split, brecic@gmail.com

Tema: *Suradnja CI SDŽ sa školama u pružanju podrške darovitim učenicima*

Ključne riječi: daroviti, centar izvrsnosti, suradnja, identifikacija, obogaćeni program

Sažetak:

Centar izvrsnosti SDŽ ustanova je koja pruža potporu cjelovitom razvoju potencijalno darovite i visokomotivirane djece i mladih. Rad centra realizira se identifikacijom potencijalno darovitih učenika, izvanškolskim i izvannastavnim programima namijenjenim učenicima, ali i edukacijama odgojno-obrazovnih djelatnika, radionicama s roditeljima, znanstveno-istraživačkim aktivnostima i aktivnostima usmjerenim unapređenju sustava odgoja i obrazovanja u RH.

Svaka aktivnost CI SDŽ odvija se u suradnji sa osnovnim i srednjim školama s područja SDŽ i okolnih županija. Opisom aktivnosti CI SDŽ prikazat će se način na koji se odvija suradnja sa školama: od javnih poziva i natječaja do pripreme, provedbe i evaluacije pojedinih programa. Osim podrške iz škola pri provedbi naših aktivnosti, odgojno-obrazovni djelatnici po završetku svake aktivnosti sudjeluju u evaluaciji koja je odlična povratna informacija s terena za kontinuirano unapređenje programa i rad na usustavljivanju podrške darovitim učenicima.

U izlaganju će biti riječi i o poteškoćama i izazovima koje odgojno-obrazovni djelatnici prepoznaju u svom radu s darovitim učenicima, a koji mogu biti dio objašnjenja osnovnog problema koji muči sve nas koji se bavimo darovitim učenicima – zašto je potpora ovim učenicima još uvijek sporadična i nesustavna i ovisi o entuzijazmu pojedinaca i izvanškolskim programima potpore.

PROGRAM – ČETVRTAK, 25. studenoga 2021.

12:30 - 14:30 OKRUGLI STOL – *Izazovi i promjene*

SREDNJE ŠKOLE i UČENIČKI DOMOVI

Voditelji: dr. sc. Sanja Bradić i Marijana Petrić Maršić, prof.

Moderatori: Toni Erfeld, prof.; Mirjana Kazija, prof.; Vilma Bednar, prof.

Predavači: Snježana Nell, prof.; Ivana Jambrović Čugura, prof.

Raspored aktivnosti:

12:30 -13:00 —> **Snježana Nell, prof.;** *Strateško planiranje – analiza potreba*

13:00 - 13:30 —> **Ivana Jambrović Čugura, prof.;** *Relacijske kompetencije – 6C*

13:30 - 14:30 —> **RASPRAVA** – pitanja iz prakse

Predavanje 1

Autor: Snježana Nell, prof., Obrtnička škola Split

Tema - naslov rada: *Strateško planiranje – analiza potreba*

Ključne riječi: strateško planiranje, analiza potreba, kvalitativni i kvantitativni pokazatelji,

KREDA analiza, logička matrica

Sažetak:

U vrijeme brzih promjena i vrijeme povećanja školske upravljačke autonomije, za osiguravanje tržišne prepoznatljivosti kao i za ostvarenje nekih drugih ciljeva škole, od najveće je važnosti strateško planiranje. Situacijska analiza (analiza potreba) preduvjet je oblikovanja vizije, misije i strateških ciljeva koji čine glavne elemente strateškog plana, dijela opće strategije razvoja škole. Napredak se pritom vrednuje upotrebom mjernih, ključnih pokazatelja uspješnosti. Pri tome se koriste kvalitativne metode (brainstorming – oluja ideja, rasprave u okviru radne skupine, analiza dokumenta odnosno izvješća, SWOT, KREDA analiza, logička matrica) i kvantitativne metode (istraživanja s ciljem prikupljanja podataka, statističke analize, ankete) analize stanja. Škola prikuplja, analizira, predstavlja dokaze i na temelju toga donosi plan unapređenja rada škole.

KREDA analiza jest promijenjena SWOT-analiza, namijenjena školama, a njome je moguće izdvojiti strateške inicijative (prioritetna područja) unutar kojih se škola želi dokazati. U planiranju projekata i programa koristi se pristup logičkog okvira čiji je ishod plan projekta ili programa sažet u logičkoj matrici. Logička matrica alat je koji odražava strategiju projekta koja proizlazi iz pažljive analize postojeće situacije. Izrada projekta putem logičkog pristupa jest metoda analize problema i primjerenosti planiranih aktivnosti i rješenja. Tim se procesom otkriva pozadina problema i provjerava prikladnost predloženih aktivnosti za postizanje željenih rezultata i ciljeva. Također se određuje i promišlja kako se rezultati mogu objektivno procijeniti.

Definiranje strateških pitanja i strateških ciljeva direktno je povezano s rezultatima situacijske analize, koji proizlaze iz SWOT i drugih srodnih analiza, kao i misije i vizije. Operacionalizacija strateških ciljeva provodi se određivanjem aktivnosti kojima će se ostvariti strateški cilj, mehanizama praćenja razine ostvarenosti cilja, postavljanjem rokova realizacije, određivanjem nositelja aktivnosti i predviđanjem resursa potrebnih za ostvarenje.

Predavanje 2

Autor: Ivana Jambrović Čugura, prof. savjetnik, III. gimnazija, Split

Tema rada: *Razvoj relacijskih kompetencija – 6 C*

Ključne riječi: relacijske kompetencije, komunikacija, kritičko razmišljanje, kreativnost, kolaboracija, izbor, bržnost

Sažetak:

Kompetencija je priznata stručnost ili sposobnost kojom netko raspolaže (Anić i sur., 2002). Ipak, iako kompetencije podrazumijevaju razvijene sposobnosti određene vrste i razine, postizanje stručnosti u određenom području ljudske djelatnosti podrazumijeva razvijanje kompleksne mreže međusobno povezanih sposobnosti (Vrkić Dimić, 2014). Nastavnik više nije netko tko posjeduje znanje i sposobnosti obavljanja posla unutar nekog specifičnog područja, već osoba koja osim stručnosti posjeduje sposobnost promatranja svakog učenika kao jedinstvene ličnosti te je u stanju prema tome prilagoditi svoje ponašanje zadržavajući svoju ulogu vođe. Učenicima i roditeljima pristupa otvoreno i s uvažavanjem, pokazuje empatiju i kao edukator preuzima odgovornost za svoj dio odnosa. Riječ je o sposobnosti ostajanja u autentičnom kontaktu i brizi za kvalitetu te interakcije.

Ovaj niz navedenih sposobnosti nazivamo relacijskim kompetencijama i jedan su od najvažnijih koncepata u suvremenom obrazovanju. Metaanalize obrazovnih istraživanja provedenih u skandinavskim zemljama svrstavaju relacijske kompetencije u osnovne kompetencije zajedno s didaktičkim sposobnostima odnosno sposobnostima podučavanja te vještinama upravljanja/vođenja razreda, dok niz drugih istraživanja ukazuje na to da pozitivan, podržavajući odnos nastavnika s učenicima izuzetno utječe na razvoj učenika, osobito onih rizičnih.

Relacijske su kompetencije ključne u odnosu nastavnik – učenik jer nastavnici utječu na život učenika, ne samo zato što ih podučavaju sadržajima nekog predmeta, već i zbog načina na koji se ophode prema njima kao osobama (Noddings, 2003, p. 249). Ovaj odnos je esencijalan za socijalni razvoj i akademska postignuća učenika te je važno ojačati nastavnike i pomoći im stvarati pozitivno socijalno i emocionalno okruženje za učenje.

Zbog promjene načina života i potreba tržišta rada škole 21. stoljeća, nužno se moraju odmaknuti od dosadašnje paradigme podučavanja. Potrebna je tradicionalna pismenost, ali i sposobnosti rješavanja složenih problema, emocionalna inteligencija i fleksibilno mišljenje. Osim toga, potrebno je njegovati ustrajnost, intrinzičnu želju za učenjem i kapacitet za empatiju. Ovaj niz vještina (koje na engleskom počinju slovom C pa otud kratica 6 C) važan je, kako kod nastavnika, tako i kod učenika, te je nužno raditi na njihovu razvoju. Vještine o kojima je riječ jesu komunikacija, kritičko razmišljanje, kreativnost, kolaboracija (suradnja), izbor i bržnost.

SREDNJA ŠKOLA I UČENIČKI DOMOVI

1. Dijete uz podršku roditelja često izostaje sa nastave a pri tome ima uredno liječničke ispričnice obiteljskog liječnika ali ne i specijaliste. Što uraditi?
 2. Što i kako raditi kada se u školu upiše učenik za kojeg se pokaže da ne može pratiti redovan rad uz sve dozvoljene prilagodbe. Kakva je točno procedura, koji su rokovi, koje dokumente ili obrasce treba imati, kako i kome se obratiti za savjet, a da taj netko nisu naše kolege sa sličnim iskustvima. Dakle kako bi izgledao i je li uopće propisan redoslijed radnji?
 3. Što napraviti kad učenici ne sudjeluju u nastavi na daljinu unatoč upozorenju učenicima i roditeljima?
 4. Kako reagirati u slučaju verbalnog nasilja na društvenim mrežama koje se dogodilo izvan škole?
 5. Zanima me kako postupati u slučaju da učenik, uz podršku roditelja, odbija potrebnu stručnu pomoć psihijatra i/ili psihoterapeuta?
 6. Kako se postaviti kod vrednovanja u modelu C? Kako postupiti kod učenika koji prate nastavu isključivo online?
 7. Što napraviti kada nemam podršku u radu i sebi postavljam pitanje hoću li se ipak upustiti u rad bez obzira na podršku zato što smatram da je to moja obaveza.
 8. Kako provoditi preventivni program *online* kad učenici to ne shvaćaju ozbiljno? Kako regulirati izostanke učenika u samoizolaciji ako ne prate *online* nastavu? Kako odrađivati savjetovanja s učenicima?
 9. Kako se postaviti kada posumnjam na patologiju kod učenika? Postoji li univerzalni obrazac ili uputnica koji ja kao školski psiholog šaljem psihijatru ili kliničkom psihologu? Pretpostavimo da u školi nemam nikakve testove (rezultate testiranja).
-
1. Koje su najučinkovitije metode prevencije psihičkog nasilja starijih učenika nad mlađim učenicima?
 2. Kako organizirati mentorstvo/vršnjačku pomoć starijih učenika novim učenicima?
 3. Kako prilagoditi izborne aktivnosti interesima učenika i suvremenim zahtjevima društva?

PROGRAM – PETAK, 26. studenoga 2021.

12:00 - 14:00 OKRUGLI STOL – *Izazovi i promjene*

OSNOVNE ŠKOLE i DJEČJI VRTIĆI

Voditelji: dr. sc. Tanja Gulan i Tanja Laušić, prof.

Moderatori: Robert Cimperman, prof.; Vilma Bednar, prof.

Predavači: Klara Galant-Ardalić, prof. i Gordana Vorkapić Jugovac, prof.; Ivana Sošić Antunović, prof. i Renata Milanković Belas, prof.

Raspored aktivnosti:

12:00 -12:30 —> **Klara Galant Ardalić, prof. i Gordana Vorkapić Jugovac, prof.** –
Suradnjom do 5P i testa spremnosti za školu

12:30 - 13:00 —> **Ivana Sošić Antunović, prof. i Renata Milanković Belas, prof.** -
Rastimo zajedno – mini

13:00 - 14:00 —> **RASPRAVA** – pitanja iz prakse

Predavanje 1

Autori: Klara Galant Ardalić, stručna suradnica psihologinja, OŠ Vladimira Gortana Žminj

Gordana Vorkapić Jugovac, stručna suradnica psihologinja, OŠ Poreč, Poreč

Tema: *Suradnjom do 5P i novog testa spremnosti za školu*

Ključne riječi: spremnost za školu, stavovi i potrebe struke

Sažetak:

Prijelaz iz predškolske ustanove u osnovnu školu proces je koji zahtijeva interdisciplinarni pristup. Suradnja svih dionika djetetove uže i šire zajednice sastavni je i nezaobilazni dio tog procesa kojem je u cilju olakšati prijelaz te osigurati adekvatnu pripremu, procjenu, podršku i praćenje.

Motivirani potrebom da unaprijede ovaj proces, posebice ispitivanje i procjenu spremnosti za školu, psiholozi Istarske županije pokrenuli su projekt 5P (Pozitivni Profesionalni Pomak u Praksi Psihologa) s ciljem unapređivanja rada psihologa u olakšavanju prijelaza djeteta iz vrtića u osnovnu školu.

Ispitivanje potreba provođenjem fokus-grupa na ŽSV-u stručnih suradnika psihologa pokazalo je da psiholozi nedostaje adekvatan psihološki instrumentarij za ispitivanja spremnosti za školu.

Skupina motiviranih psihologa praktičara osnovnih škola hrabro se, uz podršku kolega, upustila u iznimno odgovoran i izazovan posao – izradu novog testa spremnosti za školu.

U izlaganju će biti prikazane faze provođenja projekta (planiranje aktivnosti, ispitivanje potreba, izrada zadataka, provođenje predpilota/pilota te u perspektivi standardizacija testa i pisanje priručnika) i oblici suradnje u pojedinim fazama na relaciji psiholozi – vrtić – škola – izdavač.

Naglasak će biti na prikazu podataka dobivenih primjenom *online* upitnika za odgojitelje (N=123) i učitelje (N=161) Istarske županije. Osim analize skupine pitanja koje se odnose na procjenu važnosti pojedinih aspekata djetetovih kompetencija za školu, prikazat će se i podaci o stavovima i preporukama učitelja i odgojitelja u stvaranju poticajne okoline za djecu u tranzicijskoj praksi. Rezultati mogu biti dobar putokaz u osmišljavanju aktivnosti i suradnje s ciljem poticaja spremnosti djece za školu i spremnosti škole za djecu.

Predavanje 2

Autor/i – ime prezime, titula, ustanova: **Ivana Sošić Antunović, prof. psih.,** Dječji vrtić Sušak, Rijeka i **Renata Milanković Belas, prof. psih.,** Dječji vrtić Tatjane Marinić, Zagreb

Tema – naslov rada: Podrška *predškolskih psihologa roditeljstvu* – „*Rastimo zajedno – mini*“ (interaktivna online predavanja za roditelje djece rane i predškolske dobi)

Ključne riječi: online predavanje; roditeljstvo; igra; granice; mediji; emocije; odgovornost

Sažetak:

Dječji vrtići, kao ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, u svojem radu velik naglasak stavljaju na suradnju s roditeljima. Konvencija UN-a o pravima djeteta (1989) naglašava kako roditelji imaju pravo na podršku u ispunjavanju roditeljske odgovornosti te da tu podršku treba osigurati društvo. U uvjetima pandemije protekle dvije godine uobičajeni načini suradnje s roditeljima (poput radionica „Rastimo zajedno“) bili su onemogućeni, a potreba za podrškom bila je u tako izazovnim životnim okolnostima naglašeno prisutna.

Šest psihologinja iz dječjih vrtića, dugogodišnjih voditeljica programa Rastimo zajedno, tražilo je načine kako i u tako izmijenjenim uvjetima nastaviti pružati podršku roditeljima. Istovremeno su nastavile osnaživati i sebe kao stručnjake, a to su činile međusobnim povezivanjem te koristeći nove tehnologije, nove oblike rada i suradnje. U okviru projekta "The Human Safety Net" Centra Rastimo zajedno i Generali osiguranja d.d., u razdoblju od listopada 2020. do travnja 2021. godine stvorile su i provele šest interaktivnih online predavanja/radionica, namijenjenih roditeljima djece rane i predškolske dobi. Autorice ciklusa „Rastimo zajedno mini“ jesu Renata Milanković Belas, Minja Jeić, Gorana Miščenić, Sonja Pribela-Hodap, Ivana Sošić Antunović i Neda Vac Burić. Obrađene teme su:

1. Djeca i mediji; 2. Samo se igra? – Važnost igre za cjeloviti dječji razvoj; 3. Trebaju li djeca granice;
4. Emocionalne kompetencije djece; 5. Izljevi bijesa kod djece; 6. Kako pomoći djetetu da postane odgovorno i samostalno.

Autorice i Centar Rastimo zajedno educirali su velik broj voditelja programa Rastimo zajedno za provođenje navedenih tema. Od studenog 2020. do travnja 2021. godine u provedenim online predavanjima sudjelovalo je gotovo 2000 roditelja diljem Hrvatske. Analiza je pokazala statistički značajne promjene u roditeljskom razumijevanju pojedine teme poslije provedenog predavanja. Autorice su u ovom procesu, uz osobni i profesionalni rast i razvoj, imale priliku potaknuti značajnu sustručnjačku podršku i umrežavanje. Iz jedne „mini“ ideje, nastala je velika zajednica stručnjaka koja, opremljena novim alatima, unatoč izazovima, nastavlja pružati podršku roditeljima djece predškolske dobi.

PITANJA - primjeri iz prakse

OSNOVNA ŠKOLA

Utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta

Što napraviti u slučaju:

1. Kada roditelj traži obrazac 4a ili IOOP-a u papirnatom obliku da ga proučava kod kuće?
2. Kada roditelji odbijaju predloženi oblik školovanja za svoje dijete i ne žele potpisati ili se suglasiti sa prijedlogom povjerenstva škole?
3. Kada postoje nesuglasica između učitelja i Povjerenstva škole je li učeniku potreban primjereni oblik školovanja, npr. učiteljica smatra da može po redovnom, a povjerenstvo da je potrebna prilagodba?

Pedagoške mjere

1. Kako postupiti u slučaju nasilja vikendom, smiju li se izricati pedagoške mjere?

Epidemiološke mjere

1. Sve veći dio roditelj protivi se epidemiološkim mjerama i pisanim putem poziva na svoja zakonska i Ustavom zagarantirana prava? Kako postupiti?

CZSS

1. Što kad pišemo dopis Centru za socijalnu skrb, a odgovor čekamo tjednima?
2. Kako je regulirana suradnja škole s voditeljima mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora iz Centra za socijalnu skrb?

Međuresorna suradnja

Kako osigurati prijenos informacija iz vrtića prilikom upisa djece u prvi razred ili suradnju osnovne i srednje škole prilikom upisa ako kolege odbijaju suradnju pozivajući se na GDPR?

Školski liječnik

1. Neki liječnici provode CORE upitnik, kao *screening* na sistematskom pregledu. Je li to područje rada koje bi trebalo prepustiti liječnicima?
2. Treba li sa školskim liječnikom dijeliti mišljenje psihologa koji s djetetom radi savjetodavno, a kada se ne radi o utvrđivanju primjernog obliku školovanja niti o djeci s teškoćama?

DJEČJI VRTIĆI

1. Što je utjecalo na rad predškolskih psihologa tijekom pandemije (koje su promjene uočene u radu)?
2. Na koji način predškolski psiholozi percipiraju svoju ulogu i odgovornost u zahtjevnim trenutnim radnim uvjetima, te što nam kao stručnjacima treba da bi obavljali svoju zadaću odgovorno prema pozivu i prema sebi?
3. Pitanja međuresorne suradnje sa sustručnjacima iz drugih domena rada u okviru odgojno-obrazovne vertikalne:
 - suradnja s kolegama iz OŠ, SŠ i fakulteta
 - ustanove iz područja socijalne skrbi (CZSS, Obiteljski centri) – uz primjere dobre prakse
 - zdravstvene ustanove (klinički psiholozi i drugi sustručnjaci)
 - nevladine organizacije i drugi čimbenici

***Sokrat** (470 – 399. p. n. e) u razgovoru s učenikom koristio je **majeutiku** kao dijalektičko sredstvo kojim učenik postupno dolazi do novih spoznaja*